

Ljubljana, 2. 12. 2012 (Tonči Kuzmanić)

Doslej najbolj temačni dan za Slovenijo in demokracijo ali

Napoved možnih izrednih razmer in/ali začetka konca Janeza Janše

Danes zvečer se je v Sloveniji pripetil prvovrstni anti-politični škandal, ki utegne imeti daljnosežne posledice. Tukajšnje predsedniške (predsedniške!) volitve so na točki svoji kulminacije na TV zaslonih prestale neko povsem samovoljno dejanje. Janez Janša si je namreč dobesedno prilastil nacionalni megafon ter v daljšem post-govoru nastopil kot Gospodar-interpret in obenem anti-politični nalogodajalec/manager. Ta temačni dogodek škandalozne, avtokratične provenience je premogel dve izjemno nevarni dimenziji: prvič, najprej je bil škandalozen po formalni na to pa še katastrofalen po svoji vsebinski plati.

Formalna škandaloznost dogodka je vsebovana v tem, da si je predsednik vlade, ki je Ustavno sicer podrejen Predsedniku republike, upal kršiti elementarna pravila republikanske igre in se dobesedno postavil kot tisti, ki da ima zadnjo besedo. V parlamentarnih republikah pa ta zadnja in Vrhovna beseda nikoli ni beseda nobenega izmed predsednikov vlad. Tako je lahko samo v predsedniških sistemih ali pa v predsedniških demokracijah, ki pa so dejansko – historično gledano – derivati absolutnih monarhij in ne republik (ZDA, Francija...). Hotel bi poudariti, da je vrhovna/zadnja beseda tista predsednika vlade možna samo v pogojih, ko in če funkcija predsednik vlade sovпада s funkcijo predsednika države. V parlamentarnih demokracijah pa je predsednik vlade (*»premier«, »prime minister«*... – se pravi *»prvi-izmed-ministrov«*...) izrazito administrativna, izvršna in tudi tehnična funkcija. Točno za to so vlade lahko tudi *»tehnične«*, medtem ko pa Predsednik države *per definitionem* ne more biti *»tehničen«*, saj to ni tehnična pač pa Suverena, torej vrhovna funkcija, ki presega vsako tehničnost (*tehne*). Današnji predsedniki republik so namreč derivati nekdanjega Monarha, ki pa so bili tako ali drugače republikanizirani in/ali de-absolutizirani v revolucijah XIX. in XX. stoletja. Točno za to predsedniki *»imajo manjše pristojnosti, toda to »manjše«* se ne nanaša na predsednika vlade, pač pa na nekdanjega absolutnega vladarja-Monarha. Kakor koli že, zadnjo besedo tako v republiki (z demokracijo je drugače!) zmeraj lahko ima le Predsednik države, kar pa pomeni Predsednik republike! Predsednik države/republike je tisti, ki je ustavno Suveren in je zatorej nekakšen *»Vrhovnik«*. To pa je nekaj, kar nikakor ni in tudi ne more biti predsednik vlade, ki je zgolj lahko prvi izmed ministrov podrejen ne le predsedniku države pač pa tudi parlemantu. Ko bi do česar koli takega prišlo, potem bi lahko govorili o nekakšnem avtokratičnem obratu ali pa vsaj o dvo-vladju oz. o dveh suverenih. Toda to bi bil padec v nekaj takega kot je Špartanski (tudi srednjeveški) položaj *»dveh kraljev«* ali pa dveh (celo treh) imperatorjev (Rimski položaji)...

Z nakazano potezo Janeza Janše, torej prvega izmed ministrov, je zatorej bil v sami osnovi - in na ravni vsem vidnega ne-dela (*Un-Tat*) - že grobo kršen obstoječi Ustavni red države Slovenije. Če in ko se namreč pripeti, da se prvi izmed ministrov (torej nekdo iz vlade) postavi tako nad dosedanjega in še uradnega predsednika (Türk) kot tudi – in v isti sapi - nad novo izvoljenega predsednika (Pahor) ter vrhu vsega spregovoril kot *»zadnja avtoriteta«* dane politične skupnosti (*koinonia politike*), potem je to eksplisitni znak za alarm. To je tisto, kar tudi vsaj diši po Weimarju in kar predstavlja nedvomno jasni trenutek za bitje plati zvona vsakemu posamičnemu državljanu in državljanki, ki premore vsaj minimalni demokratični in politični čut za svet okoli sebe. Brutalna manipulacija, ki smo je bili deležni državljanke in državljani danes zvečer nima precedensa v vsej dosednji zgodovini tukajšnje republike in je skrb vzbujajoče dejanje, ki bi moralo dati misliti vsakemu izmed nas. Še posebej to velja kolikor

smo zmožni slišati tudi vojaške dikcije »blokad«, ki se jih je v svojem govoru izdatno posluževal prvi izmed ministrov

Vsebinsko gledano pa je prvi izmed ministrov trenutne vlade v svojem govoru eksplicitno napovedal nič več in nič manj kot »spremembo obstoječega in veljavnega slovenskega »političnega sistema«. Vrh vsega je točno to in takšno dikcijo ponovil 4 (štiri!) krat! Drugače rečeno, prvi izmed ministrov trenutne vlade je s tem na nek način že vsaj nakazal - če ne že tudi izpeljal – »simbolni« ustavni udar. Gre za to, da je s samim načinom (forma!) takšnega anti-političnega in anti-demokratskega govorjenja – v razliki do drugih področij življenja v politiki velja, da je govor političnega funkcionarja takojšnje politično dejanje *par excellence!* - napadel vsaj dvoje. Prvič, napadel je funkcijo Predsednika države kot tisto Vrhovno in odločilno, po ustavi suvereno personalizacijsko točko vsake države in vsake republike še posebej. Drugič, hkrati je napadel tudi obstoječo Ustavo s tem, da ji je – povsem anti-ustavno - napovedal spremembo, in sicer brez kakršnih koli pravno-proceduralnih postopkov, ki pa nikakor ne morejo in ne smejo mimo vsakokratnega Predsednika države (da parlamenta in drugih »ustavnih dejavnikov«, seveda, pri tem niti ne omenim).

V *quasi* utemeljitvi svojega anti-ustavnega dejanja *par excellence* je prvi izmed ministrov trenutne vlade večkrat močno poudaril nekaj skrajno nevarnega in nepazljivemu poslušalcu nevajenemu političnih odtenkov morebiti celo všečnega: obstoječo demokracijo (torej to, kar Ustava predpostavlja in predpisuje v pomenu parlamentarne republike) je dobesedno opredel kot nedemokracijo, oz. kvečjemu kot »sindikalno demokracijo«. S tem je v isti sapi izrekel neko silno nevarno dvoje: prvič to, da sedanj, torej obstoječi ustavni red - po njegovem mnenju - več ni demokratičen in da je kvečjemu nekaj takega kot »sindikalno demokratičen«. Poleg proti ustavnega napada na sindikate (ti so »ustavna kategorija«!) je s tem trdil hkrati tudi to, da je to, kar sedaj je, nekaj »manj kot demokratičnega« in da je to tisto »sindikalno demokratično«. In drugič, z napovedano »spremembo političnega sistema« - to seveda pomeni s spremembo ustavno utemeljene republike (samo)dojete kot demokracije, ki na vrhu premore Predsednika republike – je s svojim govorom v javni diskurz vpeljal nekaj takega kot je »nova«, od tako imenovane »sindikalne demokracije« drugačna republika ter posledično drugačna demokracija. V sicer že poznanih dikcijah prvega izmed ministrov to ne pomeni, da se je zgolj zavzel za nekaj takega kot je »druga republika«, pač pa to, da jo je dobesedno napovedal, in sicer brez kakršnih koli ustavnih in siceršnjih kompetenc! Ker obenem v svojih javnih nastopi prvi izmed ministrov enači republiko in demokracijo – kar pa je v danih okoliščinah postalo za vse tukajšnje paciente celo »normalno« - , je to moč brati tudi kot zavzemanje za neko »drugo demokracijo« ali pa vsaj za drugo in drugačno vrsto demokracije. Za tisto namreč, ki več ne bo zgolj »sindikalna demokracija« in ki morebiti tudi sindikatov ne potrebuje več. Da je s tem bil izpeljan nelegalni in nelegitimni napad na obstoječo Ustavno ureditev Republike Slovenije, je torej na dlani. Kajti, ko nekaj takega postori predsednik vlade ob izjemni priložnosti vrhunca predsedniških volitev, potem je to skrajno resna reč v pomenu (anti)političnega in anti-demokratskega... dejanja samega.

Sam si to v nebo vpijoče dejanje prvega izmed ministrov berem takole: Janez Janša je s tem napovedal neko vrsto izrednih razmer, ki jih - za to, da bi lahko vodil vlado v težkih časih (sindikalnih) »blokad« - nujno potrebuje za reševanje že tako ali drugače obstoječega »izrednega stanja«, ki pa ga imenuje tudi »blokade«. Kajti sedanja demokracija – tudi ta s sindikati vred, seveda – mu očitno ne dovoljuje, da bi razrešil te »blokade« in/ali za to, da bi vladal tako kot on misli, da bi bilo treba. Z

drugimi besedami rečeno, to pomeni, da prvi izmed ministrov namerava »spremeniti politični sistem« (v govoru je meril na celoto sistema brez ostankov) za to, da bi »odklonil blokade«.

Če to opišem še z neko drugačno oznako, potem bi lahko dejal, da pri tem nezaslišanem dejanju prvega izmed ministrov gre za tole: večji del povsem konfuzni, improvizirani in slabo izpeljani govor je napovedal uvajanje nečesa takega kot so izredne razmere. V teh izrednih razmerah bo prvi izmed ministrov sam vodil točno to zaželeno »drugo republiko« in ravno tako to ne-več-»sindikalno demokracijo«. V danih pogojih političnega spopadanja na ulicah vse Slovenije pa je to nekaj takega, kar je brez kakršne koli večje možnosti napake moč opredeliti tudi kot napoved ene izmed možnih oblik avtokratične oblike gospodstva, ki jo bo izvajal sam, in sicer kot prvi izmed ministrov. Da je s tem že sedaj vsaj »simbolno« - dejansko je to politično in ne zgolj simbolno, kajti javna beseda predsednika vlade ni zadeva simbolov pač pa je neposredno (anti)politično dejanje - porušena tako Ustava kot funkcija Predsednika vlade, je ravno tako povsem na dlani.

In točno v tem kontekstu je šele moč zares razumeti skrajno zaskrbljujoče in celo zastrašujoče dejstvo, da si je predsednik vlade nepričakovano (zdelo se je, da je to postoril improvizirano) privoščil škandalozno potezo brez primere. Vzel je dobesedno predsedniški mikrofonski in si na vrhuncu predsedniške proglasitve prilastil pravico do zadnje besede, in sicer pred vesoljnim televiziranim slovenstvom. Točno na koncu/vrhu predsedniških volitev je to postoril – ta kontekst je bistven - in sicer kot »zadnji govorec«, s čemer je dobesedno poklopil dva predhodna predsedniška nastopa. Na ta način se je predsednik vlade pojavil kot to, kar ni in kot tisti, ki to ne more biti. Nastopil je namreč kot *primus inter pares*, in sicer glede na tako rekoč dvojnega Predsednika republike, ki pa jima glede na Ustavo nikakor ni ne politično in ne pravno enak. In točno to je že v sebi tisto, kar imenujem dejanje avtokratičnega gospodstva, ki ni zgolj v prihodnosti možno napovedati, pač pa je danes zvečer bilo *in vivo* izpeljano točno s tem že *in nuce* vojaškim, anti-političnim govornim ne-delom.

Da je to nekaj, kar se v danih pogojih političnega prebujanja državljanov in državljanek Slovenije v nobenem primeru ne more dobro končati, bi že sedaj moralo biti jasno tako rekoč vsakemu izmed nas. S tem govorom Janeza Janše se potem takem začenju nekaj povsem drugega in drugačnega kot pa je bilo to s čemer smo imeli opraviti še do danes zvečer. Začenja se namreč povsem vidni konec slovenske demokracije, ki bo tistemu procesualnemu in zadnja leta trajajočemu hiranju demokracije samo pristavil piko-na-i. Da pri vsem tem Janez Janša ne more zmagati, je že sedaj jasno. Toda, tisto kar v nobenem primeru ni jasno, je tole: kakšne in kolikšne žrtve bodo potrebne za to, da bomo priče njegovega konca, ki se je z omenjenim anti-ustavnim in anti-političnim aktom/govorom ravnokar pričel.